

Dr. Mustafa ÇİÇEK
Mülkiye Başmüfettişi

Hamam Dedikodusundan Twitter'a; Devletler Yıkan Sinek Vızıltıları

Muazzam ordularla, dâhi komutanlarla, muhteşem idarelerle kurulan pek çok büyük devlete; bazen bir hamamda, bazen bir sokak kahvesinde ya da gizlice toplanılan bir harabede veya kafaların bulutlarında gezdiği meyhanelerde üretilen, çoğu zaman aslı astarı olmayan bir kısım dedikodularla, düşmanlarının topyekün yapamadıklarından çok daha büyük zararlar verildiği, tarihsel gerçekler arasında durmakta ve zamanı yaşayanlara ibret mesajları yollamaktadır.

Selçuklunun başını ağrıtan ve Osmanlı öncesi dünya devleti olmasını engelleyen Babai isyanlarının; Batı Sanayi devrimine hazırlanırken Osmanlının çağın gerisinde kalmasına yol açan Patronaların; yine

Osmanlının çöküş yolundaki son iç durak olan 31 Mart olaylarının; başlangıçta idareden memnuniyetsiz küçük bir topluluğun ürettiği ve toplumun % 50 sinden çok daha azının itibar ettiği; “idarecilerimiz dinden-özden uzaklaşıp lükse dalıyor, teb’ayı ihmal ediyor, Şeriat isterüz!” tipi zamane TWİTLERİNİN(!) sonucu olduğunu inkâr edebilir miyiz? Çok daha modern zamanlarda, 1960 olaylarına götüren; “üniversiteliler kıyma makinalarına atılıyor!” ya da 1978 Maraş olaylarında ‘solcular camiye bomba attı’ twitlerinin kaç “devletlu”nun; kaç vatan evladının canına mal olduğu, devleti nerelere sürüklediği unutulabilir mi?

Dış dünyanın da bizden bir farkı yok. 1917 Rus Ekim devrimine gi-

Hukuk devletinde karar alma mekanizmaları çeşitli ve prosedür zaman almaktadır. Harekete geçen taraf ise dedikodu ile yönetilmekte ve kitle psikolojisi ile yönlendirilmektedir. Olaylar başladıktan sonra normal hiyerarşi ile isyancılarla mücadele edilemez. Bu durumlarda, karar alma ve uygulama sistemini karşı tarafın hızını geçecek biçimde tasarlamak gerekmektedir. Her müdahale için sıralı üstlerden emir bekleyen bir yönetici, bu tür olayların sadece büyümesini sağlar.

**Post-Modern zaman
hükümetlerinin; toplumun
ve devletin güvenliğini
tehdit edecek olaylara karşı,
öncesinden kurgulanan
planlarla ve yaşanan
olayların verdikleri
derslerle şekillendirilmiş
senaryolarla hazırlıklı olması
gerekmektedir.**

den yolda; Rasputin'in saray kadınları ile ilişkisini dillerine dolayanların katkıları incelenmeye değer. Yine Fransız devrimine doğru, toplumun sefalet çektiği dönemde Kraliçe Marie Antoniette'ye atfedilen "ekmek bulamayanlar pasta yesin" twitinin -her ne kadar Rousseau gibi dünya çapında kredisi olanlar tarafından yalanlansa da- isyancılara ne kadar gaz verdiği de göz önüne alınmalı.

Bu yazıda, genellikle memnuniyetsiz, Kral'a/iktidara doğrudan saldıramayan, çoğu zaman zayıf küçük toplulukların ürettikleri bu dedikodu bombalarının, sonuçta koca devletleri nasıl olup ta dize getirdikleri sorunsalına açıklama getirmeye çalışacağız.

Sosyal medya ne demek?

İnternet dünyası ile birlikte aşına olunan sosyal medya (SM) kavramı, kişilerin internet üzerinde oluşturulan sitelerde ekran üzerinde buluşmaları ve iletişimlerini ifade

etmektedir. SM nin kişilerin biraraya gelmesini içermesi yönüyle sadece internet zamanlarına hapsedilmesi doğru olmayabilir. Karşılıklı mesajlaşma ve iletişim ekseninde, çok daha eski çağlarda ibadethaneler, eğlence mekanları, toplu çalışılan yerlerin SM işlevi gördüğü inkar edilemez. Bu çerçevede, SM kavramının insan yaşamının topluluk haline geldiği günden beri var olduğunu kabul etmemiz gerekmektedir.

Muhalefetin Birleşmesi

Her iktidar bir güç üzerinde durur. Bu gücün ne demokratik zamanlarda ne de daha eskilerde toplumun çoğunluğunu temsil etmesine gerek duyulmamıştır. Günümüzde de demokratik düzen içerisinde organize olmuş küçük toplulukların organize ol(a)mamış çoğunluk üzerine hakiyet kurduğu tartışılmaktadır.

Demokratik sistemin; 'seçme ve seçilme hakkının genelliği' ve 'istikrar' ilkesi gereği, toplumun geneline oranla azınlık desteğine sahip partiler iktidara gelmektedir. Liberal demokratik ülkelerde, ülke nüfusu esas alındığında, % 50 den fazla destekle iktidara gelen siyasi parti bulmak neredeyse imkansızdır. Muhalefetin çok taraflılığı, seçmenlerin salt çoğunun desteğini alanı iktidara getirmektedir. Siyasi düşünceleri gereği birlikte hareket edemeyen muhalefet cepheleri, normal zamanlarda ve genel hukuk kuralları çerçevesinde iktidara karşı çaresiz kalmaktadırlar. Ancak, muhalif kesimin tepkisini çeken ve taraftar toplayan güncel olaylar, üretilen

dedikodularla beslenirse muhalefet iktidara karşı gelme noktasında birleşmekte ve bu birleşme işin doğası gereği sokak hareketlerine yol açmaktadır.

Kitle Psikolojisi ve Barbarların Karar alma ve Uygulama Becerileri

Sokak hareketlerinin, sesi en gür çıkanların rehberliğinde hareket ettiği bilinmektedir. Bu yüksek sesin her zaman dış mihraklar tarafından organize edilmesine gerek bulunmamaktadır. İktidara karşı gelme noktasında birleşenlerin temel saikleri iktidara zarar veya unutamayacağı bir ders vermektir.

Dedikodunun topluma nüfuz etme süresi eskilerde birkaç ayı bulurken, internet sayesinde dakikalar içinde gerçekleşmektedir. Toplumun bir kısmını rencide eden bir olaydan az sonra toplulukların harekete geçmesi muhtemeldir. Tunus'ta Başlayan Arap baharı, ABD'deki 'Occupy Wall Street' hareketi, 2011'de İngiltere ve Fransa'daki sivil şiddet olayları, ateşlemeye neden gösterilen temel olayın heyecanı sürerken SM üzerinden yapılan iletişimlerle ortaya çıkmıştır.

Bir şekilde harekete geçen ve Köşpeşinden uçurumdan atlayan koyun sürüsü gibi, işin gerçeğini ve sonucunu akla getirmeden yönlendirilen bu gayri memnun kitle, doğal olarak kendilerini provake eden grup tarafından kendi fikir ve düşünceleri alınmaksızın belirli hedeflere göre yönlendirilmektedir. Kitle hareketine karışan her birey, kendi karar alma

ve uygulama hakkını eylemcilerin kitle hareketine feda etmiş durumdadır. Bunlar, alınan kararlara robotvari itiaate başlar ve aykırı ses çıkarmaksızın yürürler.

Yakıp-Yıkmanın Düşük Maliyeti ve Kolaylığı

İktidara karşı ortaya çıkan bu hareketler, yakıp yıkma ve tahrip etme gibi maliyeti düşük ve son derece kolay eylemlere yönlendirmektedir. Ancak bu şekilde iktidara zarar verilebileceğinin farkındadırlar. Yapımı yıllar alan mimari şaheserler, onlarca mevsimin ürünü göz alıcı bahçeler-bağlar, birkaç saat içerisinde darmadağın edilebilir. Yakıp yıkımlar başlayınca, isyancı kesim başarı(!) elde ettiği hissi ile daha da barbarlaşır ve engel olunamadığı süre içerisinde, ayakta duran ne kadar taş ve ağaç varsa hedef tahtasına konur.

Ne Yapmalı veya Yapmamalı?

Post-Modern zaman hükümetlerinin; toplumun ve devletin güvenliğini tehdit edecek olaylara karşı, öncesinden kurgulanan planlarla ve yaşanan olayların verdikleri derslerle şekillendirilmiş senaryolarla hazırlıklı olması gerekmektedir. Tatbikatı icra edilmemiş ani toplumsal olaylara karşı optimal karşı koymalar neredeyse imkansızdır. Bu tür kitlesel hareketlere maruz kalan bir yönetim, süreci iyi yönetemezse, isyan eden kitlelerin vermek istedikleri zararın çok daha fazlasına maruz kalabilir. Tarihte ve yakın zamanda örnekler çoktur.

Diğer yandan, gayri memnun kesimin damarına dokunacak ve onları “iktidara karşı sadece yakıp-yıkma amacına” yönlendirecek icraat ve sözlerden uzak durmak gerekmektedir. Bu noktada Suriye’deki olayların; gözaltına alınan oğlunun durumunu soran babasına; “ oğlunu unut, ihtiyacın varsa yeni bir oğul yap” sözü ile başladığı bilinmektedir. Burada Suriyedeki totaliter sistemi cici gösterme gibi bir niyetimiz yoktur. Bu tür baskıcı rejimlere karşı bile, yedi kelimelik bir cümlemin başkaldırıya neden olabileceği anlatılmak istenmektedir.

Üretilen hiçbir dedikodu; -saçma aslı astarı yok, asılsız diyerek - küçümsenmemeli, devireceği çamlar hesaplanmalıdır. Dedikoduya dedikodu ile karşılık vermek, karşı tarafın yeni dedikodu üretmesine yol açar. Süleymaniye’nin Minarelerinin eğri olduğunu iddia eden küçük bir çocuk ile Mimar Sinan’ın macerası unutulmamalı, çocuk küçük görülmemeli, çocuğun küçük bir parmağı ile yıkmaya başlayacağı domino düzeni tehlikeye atılmamalıdır.

Belirli bir aidiyet içerisinde bulunmayanların başlattığı kitlesel olayların, pusuda bekleyen, barbarizmle beslenen, provakasyona açık diğer kitlelerin kontrolüne geçme ihtimali oldukça yüksektir. Bu nedenle, olayın başlangıcında, ayaklanan kesimle derhal doğrudan ilişkiye geçilmeli, talepleri devlet ciddiyeti ile değerlendirilmeli, böylece “muzır kesimlerle” işbirliği engellenmelidir.

Üretilen hiçbir dedikodu;

-saçma aslı astarı

yok, asılsız diyerek -

küçümsenmemeli, devireceği

çamlar hesaplanmalıdır.

Dedikoduya Dedikodu ile

karşılık vermek, karşı tarafın

yeni Dedikodu üretmesine

yol açar. Süleymaniye’nin

Minarelerinin eğri olduğunu

iddia eden küçük bir çocuk

ile Mimar Sinan’ın macerası

unutulmamalı, çocuk küçük

görülmemeli, çocuğun küçük

bir parmağı ile yıkmaya

başlayacağı domino düzeni

tehlikeye atılmamalıdır.

Hukuk devletinde karar alma mekanizmaları çeşitli ve prosedür zaman almaktadır. Harekete geçen taraf ise dedikodu ile yönetilmekte ve kitle psikolojisi ile yönlendirilmektedir. Olaylar başladıktan sonra normal hiyerarşi ile isyancılarla mücadele edilemez. Bu durumlarda, karar alma ve uygulama sistemini karşı tarafın hızını geçecek biçimde tasarlamak gerekmektedir. Her müdahale için sıralı üstlerden emir bekleyen bir yönetici, bu tür olayların sadece büyümesini sağlar.